

JUDISK

K R Ö N I K A

JUDISK KRÖNIKA 2/2016

2
2016

Zygmunt Bauman om det rotlösa samhället

ÅRGÅNG 84 · JUNI 2016
SIVAN 5776 · PRIS 100 KR

BILDEN

Tel Aviv 1948

Altalena.

Foto: Robert Capa.

20 juni 1948 fattade Israels första premiärminister David Ben-Gurion ett av de mest kontroversiella besluten i Israels historia: Altalena ska tas med våld.

På skeppet fanns vapen och närmare 1000 judiska stridande, insmugglade av den högerextrema organisationen Irgun. Regeringen krävde att vapnen och soldaterna skulle ingå i den nybildade israeliska armén, men Irgun vägrade. Strider bröt ut på Tel Avivs stränder och minst 40 människor dödades. Händelsen, där judar tog till vapen mot varandra räknas till en av de mest smärtsamma i den judiska historien.

Mångkultur – mer än ett tjusigt ord

Föräldradedigheten är över och jag letar förskola åt vårt barn. I fikarummet på ett särskilt väl ansett dagis i Vasastan i Stockholm sitter åtta engagerade föräldrar. Vi informeras om den pedagogiska inriktningen: barnets nyfikenhet leder undervisningen, vardagssituationer utvecklar deras empati, och de äter själva, vid mycket låga bord. Föräldrarna gör tummen upp för rytmikklasser och hummar uppskattande åt sockerfria födelsedagar. Sommaren sjungs in av barnen och vintern lysas upp av lucia.

Lucia?! Jag vaknar till. Harklar mig.

”Hur uppmärksammar ni andra kulturella och religiösa högtider förutom lucia?”

Förskolepedagogen tittar oförstående på mig.

Jag försöker igen:

”Alltså, hur förbereder ni barnen för det mångkulturella samhälle vi lever i?”

Pedagogen höjer ett ögonbryn. Med illa dold irritation svarar hon:

”SÅ ser det inte ut i Vasastan.”

Jag kunde ha sagt det annorlunda. Något i stil med: i vårt hem firar vi inte lucia, vi firar chanuka, jag kommer gärna och berättar om det på dagis. Men frågan är så mycket större. En av vår tids största frågor, enligt sociologen Zygmunt Bauman.

”Vi lever redan i en kosmopolitisk värld. Det vi saknar är kosmopolitisk medvetenhet,” sa

Bauman när han, på inbjudan av Judisk Kultur, besökte Sverige för några veckor sedan. I intervjun med Judisk Krönikas reporter Ricki Neuman förklarar Bauman att vi befinner oss i en postmodern fas, i ”ett ”flytande” samhälle, där man kan byta identitet, och ha flera samtidigt. Där är osäkerheten djup, och allt fler är främlingar för varandra.” Bauman tycker att vi borde förbereda oss.

Så hur lär vi oss leva tillsammans, med våra olikheter?

För några år sedan, på en konferens anordnad av det judiska utbildningsinstitutet Paideia gav en av vår tids främsta judiska filosofer, Moshe Halbertal, sin syn på saken. Han öppnade med en hälsning från Jerusalem, en stad med enorm mångfald: ”Den mest internationella staden i världen, sa han, och den minst kosmopolitiska.”

Halbertal jämförde fyra olika samhällsvisioner:

I det toleranta samhället tolererar man varandra. Det innebär att man egentligen tycker att personen man tolererar har fel. Jag har rätt och du har fel, men jag står ut med din existens. Men min tolerans för dig slutar när ditt sätt att leva påverkar mig. Kort och gott: håll dig på din kant, ta inte för mycket plats!

Det öppna samhället är väldigt annorlunda det toleranta samhället. Det öppna samhället ifrågasätter om någon alls besitter sanningen. Det värdesätter det fria och öppna samtalet som ett sätt att närma sig någon sorts sanning.

I det pluralistiska samhället uppskattas många olika levnadssätt.

Halbertal tar som exempel den framgångsrike entreprenören från Tel Aviv som besöker ett Ashram i Indien. I mötet med en buddistisk munk inser han: Jag är inte som du. Jag delar inte din tro eller din livsstil. Jag tolererar det inte för jag förutsätter inte att det är fel. Jag respekterar det för jag förstår att det finns något av värde i ditt sätt att leva.

I det mångkulturella samhället tar man det ett steg längre. Man värdesätter inte bara andra sätt att leva. Man är också nyfiken och försöker förstå den andre. Mötet med den andre förpliktigar: i samtal med den buddistiske munken förstår entreprenören från Tel Aviv något mer om sig själv. Han måste förklara sina livsval för den andre och därmed också för sig själv.

Kosmopolitisk medvetenhet handlar om nyfikenhet och empati, utan att nödvändigtvis söka likhet och konsensus. Det handlar om attityd och förhållningssätt och tron på att samhället berikas av mångfald.

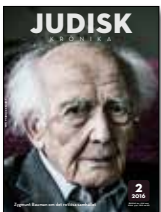
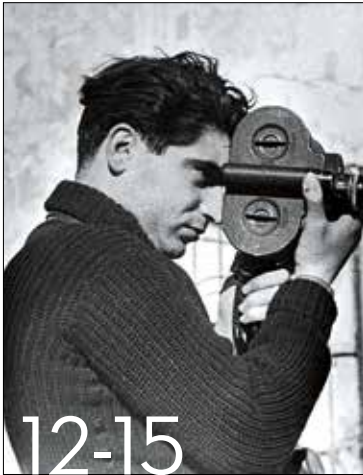
Vi lever redan i en kosmopolitisk värld. Nu måste vi rusta våra barn för det.

Apropå mångkultur – läs Sara Yardens tänkvärda krönika om att inte ta män i hand.

INNEHÅLL

Nr 2 • 2016

Omslagsfoto
Karl Gabor

8 HANDSKAKNINGSDEBATTEN
Sara Yarden reflekterar.

12-15 ROBERT CAPA – den judiske
krigsfotografen.

17-21 ANNA VEEDER OM integra-
tion i Israel. Vad kan Sverige lära?

23 ISRAAID HJÄLPER SYRISKA
FLYKTINGAR Just nu på Lesbos.

26-29 RICKI NEUMAN möter
sociologen Zygmunt Bauman.

30-34 REPORTAGE FRÅN DET
JUDISKA KUBA. Clara Lee Lund-
berg berättar.

38-43 JOSEF FRANK, DEN
OKÄNDE MÅLAREN. Av Rebecka
Tarschys.

44-45 SHYLOCKS VENEDIG
Shaul Bassi rapporterar.

46-48 MUSEET FÖR POLACKER
SOM RÄDDADE JUDAR. Ricki
Neuman var på invigningen.

50-54 SVERIGES FÖRSTA
JUDISKA FOLKHÖGSKOLA.
Nathalie Rothschild rapporterar.

55 INTE I MITT NAMN! Krönikan
av Göran Rosenberg.

59-62 "EN AV JUDENDOMENS
STÖRSTA IDÉER" av rabbin
Sharon Brous.

64-67 KAMPEN OM DE JUDISKA
VÄRDERINGARNA. Anita
Goldman möter Arik Ascheman.

Judisk Krönika

UTGES AV
Stiftelsen Judisk Krönika

**CHEFREDAKTÖR OCH
ANSVARIG UTGIVARE**
Anneli Rådestad
redaktion@judiskkrönika.se
tel: 08-660 70 62

GRAFISK FORMGIVNING
Jackie Jakubowski

REDAKTIONSRÅD
Anders Carlberg, Eva Ekselius,
Mikael Feldbaum, Christina
Gamstorp, Noa Hermele,
Annika Hermele, Ricki
Neuman, Lizzie Oved Scheja

ANNONSAVDDELNING
Thomas Wolff
tel: 031-28 50 95
mobil: 0708-580451
annons@judiskkrönika.se

**EKONOMI, ADMINISTRATION
OCH PRENUMERATION**
Dina Markovich
tel: 08-660 38 72 ons, fred.
administration@judiskkrönika.se
prenumerationspris 395 kr/år
studerande 250 kr; utlandet 495 kr
lösnummerpris 100 kr
bankgiro 220-0244

ADRESS
Box 5053, 102 42 Stockholm
Hemsida:
www.judiskkrönika.se

Utkommer med 4 nr per år.
Nästa nummer: 7 okt 2016
Manusstopp: 18 aug 2016

Tryckt hos Grafiska Punkten
Producerad av Gabor & Co
issn 0345-5580

Prenumeration ingår i medlemsavgiften
till Judiska Församlingen.

Citera oss gärna, men ange källan.
Förbehåll mot elektronisk publicering
måste meddelas av artikelförfattaren.

MEDARBETARE I DETTA NUMMER

**JONATAN
AGAMI** är
frilansfotograf
verksam i
Stockholm.

SARA YARDEN
bor på gränsen
mellan östra-
och västra
Jerusalem.

**SHARON
BROUS** är en
av USAs mest
inflytelserika
rabbiner.

RICKI NEUMAN
är journalist och
redaktör för
Plotkes i Judisk
Krönika.

**CLARA LEE
LUNDBERG** är
frilansjourna-
list, skriver-
bland annat
om Kuba.

**NATHALIE
ROTHSCHILD**
är journalist på
Sveriges radio.

**YASSER
SOCARRAS** är
frilansfotograf
bosatt på Kuba.

**REBECKA
TARSCHYS** är
journalist och
författare.

**ELLIOT
TURVALL** är
skribent bosatt
i Modiin.

ANNA VEEDER
är journalist
och guide
bosatt i Haifa

JUDISK
KRÖNIKA
söker medarbetare

Judisk Krönikas administration söker en glad och självständig medarbetare på 20 procent under perioden december 2016 - mars 2017. Under Dina Markovichs ledning hjälper du till med bokföring, uppdatering av prenumerationsregister och löpande kontorsarbete.

Du uttrycker dig väl i tal och skrift och har god datakunskap.

Vill du veta mer?

Ring 08-660 38 72 eller mejla till: administration@judiskkrönika.se

JUDISK
KRÖNIKA
söker annonsförsäljare

Är du baserad i Stockholm och har ett stort kontaktnät?

Då kan du hjälpa oss att sälja annonser som når en mycket engagerad läsekrets.

Du är driven, självständig och har tidigare erfarenhet av annonsförsäljning.

Arbetet är provisionsbaserat.

Intresserad?

Ring 08-660 70 62 eller mejla till: redaktionen@judiskkrönika.se